

DE CONSTITUTIONNEEL.

NIEUWE 'S GRAVENHAAGSCHE COURANT.

N^o. 61.

Zondag 9, Maandag 10 December.

1855.

Uitgever : C. H. SUSAN, Jr., te 's Gravenhage.

Hoofd-Correspondenten : M. Schooneveld & Zoon, te Amsterdam.

Brieven franco aan het Bureau : Jan-Hendrikstraat, N^o. 259, te 's Gravenhage.

Deze Courant verschijnt alle dagen, behalve Zon- en Feestdagen.
Abonnementsprijs voor 3/m. f 4.50; franco per post f 5.50.
Advertentiën van 1-6 regels f 1. Voor elken regel meer 15 cents; behalve 35 cents zegelgeld.
Aankondigingen van geboorte, huwelijk en overlijden worden geplaatst tegen betaling van f 1, het zegelgeld daaronder begrepen.

Gewigtig waren de beraadslagingen in de Tweede Kamer over de begroting van het Xde Hoofdstuk, het Departement van Oorlog.

Men kent de bedenkingen, welke daartegen bijzonder ook nu in de Afdeelingen en bij de algemeene beraadslagingen geopperd waren, en welke hoofdzakelijk waren geput uit het bezwaar, dat „Nederland voor tijd van vrede te veel aan het defensie-wezen besteedde en dat men het nu weder voorgedragen cijfer niet als een normaal cijfer kon beschouwen.“ Verschillende vergelijkingen met de begrotingen van buitenlandsche, zelfs groote Staten, werden bijgebracht, om die bedenkingen te ondersteunen.

Men moge daarover denken zoo men wil, één voorname antwoord is daarop te geven, en werd daarop ook van verschillende zijden gegeven, dat de tegenwoordige tijd niet geschikt is, om de begroting voor de krijgskassen te besnoeien. De gebeurtenissen buitenaf en de duurte der levensmiddelen en materialen spreken luide genoeg daartegen, om er lang bij stil te staan. Het voorbeeld van alle Staten, die gelukkig in eene onzijdige stelling te midden van een geduchten strijd zijn geplaatst, bewijst het: allerwegen zijn de begrotingen voor oorlog, zelfs ter buitengewone voorziening van weêrkracht, gereedelijk goedgekeurd; en heeft men verschil van gevoelen over inrigtingen en bezuiniging doen zwichten voor het groot belang, om 's lands middelen ter verdediging krachtig in stand te houden, op alle mogelijke gebeurtenissen gevat te wesen. De heeren STORM VAN 'S GRAVESANDE, GROEN VAN PRINSTERER en andere vertegenwoordigers stelden dit in het licht, en inzonderheid trad de Minister van Oorlog met veel warmte ter verdediging van zijne begroting op, betoogende, dat de berekeningen, uit de budgetten van andere landen afgeleid, niet juist zijn, ja dat, indien de bedoelde cijfers zouden opgaan, zelfs de begroting hier matig zou kunnen worden geheeten. Hij bestreed het denkbeeld van overdreven besparing, en meende, dat hier, om een, voor Neêrlands behoeften wel ingerigte, kern der strijdmagt en versterkingslijnen te hebben, de uiterste grens der spaarzaamheid is bereikt.

En zeker zal men het moeten toestemmen, dat het niet te hoog is, als een krijgsman in Nederland gemiddeld 50 cents daags aan den Staat kost, en daaruit moeten worden voldaan: 1o. de soldij; 2o. het brood, 3o. de kleeding; 4o. het nachtleger; 5o. de reparatie van de wapenen; 6o. de reparatie der kleedingstukken, en 7o. de reparatie van het paardentuig. Uit dat bedrag moeten de krijgsliden van alle wapens dus worden gevoed, gekleed, gehuisvest, verpleegd en moeten hunne wapenen, kleeding en het paardentuig in volkomen orde worden gehouden, terwijl dan nog een klein zakgeld overschiet, waarover de krijgsman te beschikken heeft. Die zooveel met de bedoelde som kan uitrigten, verdient gewis wel den naam van een goed administrateur. Men voege bij die uitgaven de kosten voor de defensieposten en de administratie, de duurte van materialen enz.; en dan gelooven wij niet, dat in den tegenwoordigen tijd, redelijkerwijs de kosten voor de oorlogszaken zijn te verminderen.

Men beseft toch algemeen, dat een behoorlijk leger, dat de middelen ter verdediging noodig zijn, en alleen over een minder of hooger bedrag kan verschil bestaan. De omstandigheden en de cijfers wijzen hier aan, dat thans zeker niet te bekrimpen valt; dat het oordeel over al of niet normaal bedrag thans luttel opgaat, om de eenvoudige reden, dat een groot deel van Europa kwalijk kan gezegd worden in een normalen, in een vredestand te verkeren. Het is te hopen, dat het ligte schijnsel van vrede, dat zich aan den staatkundigen gezigteinder vertoont, verheldere en tot volle klaarheid kome, doch tot dus verre hebben de vredes-geruchten ongelukkig nog veel van oogenblikkelijke verhevelingen, zoo ras verdwenen als opgekomen. Op zich zelf kan men niet veel aan het denkbeeld van normaal cijfer hechten; de begroting wordt jaarlijks ingediend, en kan dus jaarlijks worden onderzocht, naar gelang van de omstandigheden, waarin het Rijk zich bevindt,

naar zijne vereischten. Wij behoeven niet te zeggen, dat de Minister, dat de leden, die zijne aanvraag ondersteunden, op de lessen der geschiedenis wezen, soms al te duur gekocht, die de noodzakelijkheid aantoonen om het defensiewezen op een goeden voet te houden; om de middelen ter hand te hebben, ten einde het Vaderland, onder Gods zegen, te behouden onafhankelijk en waardig, innerlijk veêrkrachtig, zonder overdreven stelling naar buiten, maar toch achting en eerbied opleggende. Onmiskenbaar worden daartoe een wel georganiseerd leger, het onderhoud van verdedigingswerken vereischt, die niet in één dag, als de nood aan den man is, kunnen worden geschapen.

De Minister wees ook, te regt, op de bezittingen van Nederland in andere werelddelen; de kern der legermagt, de aanleg van bolwerken, de kennis van de nieuwste vindingen des krijgs: moeten die niet uit Nederland, van het Vaderlandsch krijgskundig onderwijs komen? Daar is een onberekenbare schat te bewaren; daartoe zijn, naast regtschappen beleid en zedelijk overwigt, vaderlandslievende, kloeke, welgeoefende krijgsbenden noodig, die, wij merkten het nog onlangs opzettelijk op, nooit, ook in de jongste veertig jaren niet, in de beide Indien ontbroken hebben.

De toon van den heer STORM VAN GRAVESANDE, die van den Minister, was warm, het onderwerp verdiende het altijd, bepaaldelijk nu, en we twijfelen er niet aan, of de meerderheid zal haar zegel hechten aan de krachtige redeneringen en feiten, door hen bijgebracht.

Men sprak bij deze gelegenheid ook veel van de toegezegde nieuwe wetgeving op de nationale militie en schutterijen, over de al of niet daaruit te verwachten besparingen, over het verband van het leger in moederland en kolonien enz.

Nog andere aangelegenheden, waaronder van zeer teederen aard, kwamen er bij deze beraadslagingen te berde.

De heer LUYBEN, die zich verleden jaar tegen de begroting had verklaard, meende daar thans voor te moeten stemmen, ofschoon zij drie ton hooger was. Hij zou dit doen, met het oog op de aanrandingen, waaraan een gedeelte der bevolking, de Katholieke, in een gedeelte der drukpers bloot stond; aanrandingen, welke hij vreesde, dat, dag bij dag herhaald, als zoo vele zaden van tweedragt de ongelukkigste gevolgen zouden kunnen hebben, tot burgerwist en burgerkrijg aanleiding geven. Bij zoodanige uitersten, die te duchten waren als de uittarting van een gedeelte der natie volhield, hetwelk men zelfs van ontrouw en onvaderlandsche gevoelens beticht had — bij zulke uitersten was een sterk leger noodig, dat met kracht de rust zou kunnen handhaven.

De heer GROEN VAN PRINSTERER stemde het den heer LUYBEN toe, dat niets gevaarlijker is, dan spanning der gezindheden; en dat de welgezinden, beiderzijds, alles moeten bijdragen, om die spanning te doen ophouden. Hij achtte den toon van sommige Protestantische dagbladen even afkeurenswaardig als die van sommige Rooms-Katholieke bladen.

De heer VAN GOLTSTEIN deelde de vrees des eerstgenoemden sprekers niet. „De toon der dagbladers, door den heer LUYBEN bedoeld, mogt buitensporig zijn, hij zou afstuiten op het gezond verstand der Natie; de rede zou over de driften zegevieren. De uitspattingen van die pers zijn te betreuren, maar was het noodwendig gevolg van de vrijheid van drukpers; de voordeelen dier vrijheid gaan echter gelukkig de nadeelen te boven.“

Dit was de hoofdstrekking van de beteekenisvolle woorden, gisteren in den boezem der Volksvertegenwoordiging over een zoo teeder onderwerp gesproken. Het is te hopen voor het welzijn van het dierbaar Vaderland, dat het immer bespaard moge blijven voor beproevingen, als welke de eerstgenoemde spreker uit opwekking van hartstogtelijkheid en godsdiensttwist als mogelijk voorspiegelde; dat de magt, die de wapenen voert, ze alleen zal behoeven te voeren tot bescherming van den vaderlandschen grond tegen buitenlandsch geweld, wan-

neer dit onverhoopt dien grond mogt bedreigen. Het blijke ook dan weder, dat het Nederlandsche leger, zamengesteld uit de zonen van hetzelfde Vaderland, zonder onderscheid van godsdienst, op trouwe wijze pal zal staan ter bescherming van de onafhankelijkheid, de eer en de belangen van allen te gader. Maar tot demping van burgerkrijg!... God geve dat Nederland zulk een onheil nimmer aanschouwe, dat vreeselijker zou zijn dan wanneer een buitenlandsche vijand het aangreep en de landpalen wilde binnenbreken. Nederland is klein, maar in eensgezindheid zoekt het steeds zijn krachtigste bolwerk; eensgezindheid handhaaft, en is zoo zeer noodig als een sterk welgeoefend leger en als vestingmuren: het is de geest, die alle burgers van denzelfden Staat bezielt, de wallen krachtig bevolkt.

Ook daarom vooral geloofden wij altijd, dat men behoedzaam moet zijn om de gevoelens van andersdenkenden op het stuk der godsdienst, voor ieder regtgearde het heiligste, niet te kwetsen; dat innige gehechtheid aan eigen godsdienst behoort zamen te gaan met edele verdraagzaamheid jegens andersdenkenden; dat dit een der blinkendste stralen is van Neêrlands Staatskroon, juist door godsdienstig gevoel opgezet, en dat aldus alle noodlottige scheuring en splitsing tusschen de burgers onderling best kan en moet worden verhoed.

De lessen, hieromtrent door een VAN HOGENDORP en andere uitstekende Nederlanders, die in de ure des gevaars toonden, dat zij dien naam wél waardig waren, mogen in de harten geprent blijven. En de Hemel zij dank, ook in onze dagen worden zij, in het belang des Vaderlands, van vele zijden voor den geest geroepen. Wie herinnert zich hier niet; bijv. juist, de beraadslagingen over de wet op de kerkgenootschappen, de taal toen doorgaans gevoerd. Onder de sprekers bij die gelegenheid en ook later, die het standpunt voor den Volksvertegenwoordiger en voor de aanspraken op gelijke bescherming van alle godsdienstige gezindheden helder aangaven, behoorde de heer DE BRAUW, die o. a. zeide:

„Ik beschouw mij hier niet als Protestant; ik plaats mij hier bloot als Volksvertegenwoordiger, als Nederlandsch Staatsburger.“

Datzelfde beginsel werd door denzelfden redenaar ook dezer dagen in de zitting van 16 Nov. jl. gehuldigd. Hij zeide toch:

„Naar mijn oordeel wil art. 166 der Grondwet, door te bepalen, dat de belijders van alle godsdienstige gezindheden gelijke aanspraak hebben op ambten en bedieningen, niet zeggen, dat die ambten en bedieningen gelijkelijk en naar evenredigheid tusschen de belijders van de verschillende godsdienstige gezindheden moeten verdeeld worden; maar wil het alleen zeggen, dat niemand, van welke godsdienst ook, om die reden uitgesloten zal zijn van ambten en bedieningen. Het is eene tegenstelling van hetgeen vroeger in dit land plaats had. Er was toen eene heerschende godsdienst, en alleen zij die daartoe behoorden, konden tot ambten en bedieningen benoemd worden....“

„Ik geloof, dat de Regering, bij het begeven van ambten en bedieningen niet heeft te vragen, bij geen enkele, is die man Roomsch of Protestantsch, maar dat zij behoort en moet vragen: is die man geschikt? Alles wat daarbuiten gaat is strijdig met de Grondwet; dat is brengen het godsdienstig element daàr, waar het niet moet gebragt worden. Ik verzet mij daartegen...“

„Wanneer het te pas komt eene kerkelijke bediening te bekleeden, dan vraagt men: welke godsdienst belijdt gij; maar wanneer het te pas komt om een ambt van den staat te begeven, welke ook, dan vraagt men: zijt gij geschikt? en men laat de godsdienstige gezindheid daar buiten.“ (1)

Een ander punt, mede met godsdienstige aangelegenheden in verband staande, werd door den heer STORM opgeworpen. Hij deelde de vrees niet, dat de aanvallen, waaraan een deel der bevolking ten doel

(1) Bijblad, 2de Kamer, zitting 1855-56, bl. 87.

stond, tot zoo heillooze gevolgen zou aanleiding geven, als de heer LUYBEN duchtte; en wel, omdat hij bij dat gedeelte te veel goeden zin en verstand veronderstelde, dan dat het zich door zulke beweegredenen tot uitersten zou laten verleiden. Hij stonde op den algemeen rustlievenden aard des volks. Maar hij beweerde, dat de Regering niet altoos het noodige tot bewaring van eensgezindheid had in acht genomen. Daarop mogt zij niet zwijgen. Bij monde van den Minister van Justitie vroeg zij, waarin de Regering omtrent de minste aanleiding tot tweedragt had gegeven. En nu werd gewezen op de circulaire van den genoemden Minister, betrekkelijk de uitvoering van art. 167 der Grondwet, volgens hetwelk de godsdienst-oefening moet blijven binnen besloten plaatsen en gebouwen, tenzij hier of daar wetten of reglementen afwijking daarvan veroorloofden.

De Minister heeft die circulaire met klem verdedigd, op grond, dat daarin niets anders te lezen stond, dan hetgeen de Grondwet zelve voorschrijft: vrijheid van godsdienst binnen gebouwen en besloten plaatsen. Als er, wegens openbare godsdienst-oefeningen op niet besloten plaatsen, vervolgingen zijn ingesteld, dan hebben de officieren van justitie hun pligt gedaan, en het staat aan onafhankelijke regters om over de zaak te beslissen.

Handhaving van het grondwettig beginsel, ook ten deze, is een waarborg voor het behoud van die rust en openbare zekerheid, die eensgezindheid, welke zoo zeer steunt op eerbiediging van de palen: door de Grondwet zelve aangewezen, en welke juist geschikt zijn om ieders geloofsbegrippen ongedeerd te laten, die vrijheid te verzekeren, welke op Nederlands bodem zoo hoog geschat wordt. Wel verre van aan godsdienst-twisten voedsel te geven, merkte de Minister van Justitie aan het slot zijner rede op, is zij steeds getrouw gebleven aan 's Konings woorden, in 1852 uitgesproken: „bevordering van eendragt onder de zonen van hetzelfde Vaderland.”

Buitenland.

ALGEMEEN OVERZICHT.

De onzekerheid wegens de bijeenroeping van het Britsch parlement heeft thans opgehouden. Het is tegen den 31 Januarij bijeengeroepen. In hoe verre dit in het voordeel van het Engelsche hewind is, kan nog niet met juistheid worden opgegeven. Zoo veel schijnt echter daaruit te moeten worden opgemaakt, dat er voor den oogenblik van eene verandering van ministerie geene sprake zal zijn, en alles dus van de houding van het parlement zal afhangen. Mocht zich daarin de vredes partij met kracht doen hooren, dan zal het vraagstuk van de ontbinding bepaaldelijk worden opgeworpen.

Intusschen blijven dezelfde geruchten als in de jongste dagen aanhouden. Men kan niet zeggen, dat de toon der Engelsche bladen vredehevender is geworden; het tegendeel is waar. Daarentegen is de toon van de meeste Fransche bladen vredehevender. Zoo betaogt de *Constitutionnel*, dat de voortzetting des oorlogs voor Rusland de grootste gevareu naar zich sleept, omdat Oostenrijk en Pruisen in het volgende jaar genoodzaakt zullen zijn, hunne onzijdigheid vaarwel te zeggen. Het is daarop, dat de Deutsche mogendheden krachtdadige pogingen bij Rusland in het werk stellen. Wij gaan verder, zegt het blad, wij hebben de zedelijke overtuiging, niet alleen dat deze pogingen zullen vernieuwd worden: maar zelfs dat zij op den huidige oogenblik voortduren. Ten slotte uit genoemd blad zijne overtuiging, dat Rusland de stemming van de Duitse regeringen kent en aan haren raad zal toegeven.

De *Times* meent de voorwaarden te kennen, die door Oostenrijk aan de verbonden mogendheden zouden gedaan zijn. Zij zouden hoofdzakelijk daarin bestaan; dat Sebastopol niet herbouwd zal worden; dat Rusland nimmer meer eene vloot in de Zwarte Zee zal hebben; dat de toegang tot Konstantinopel langs de zeezijde voor Rusland zal worden gesloten; dat de monden van den Donau niet langer in het bezit van de Russen zullen blijven en dat de Czaar zal afzien van zijne regten op het beschermheerschap over de vorstendommen.

Zoo de *Times*, hetgeen nog te betwijfelen valt, goed ingelicht is, bestaat er al zeer weinig hoop, dat Rusland op zulke voorwaarden vrede zou sluiten.

Het Engelsch ministerieel Avondblad deelt een brief uit Parijs mede, waarin er ook van gesproken wordt, dat de bondgenooten, en bepaaldelijk Engeland, zoogenaamde materiele waarborgen van Rusland verlangen.

Datzelfde blad erkent, dat Oostenrijk met onderhandelingen bezig is, doch zegt dat nog geene voorstellen van Rusland zijn ontvangen; de bondgenooten zullen thans echter, nu Sebastopol gevallen is, in hunne voorwaarden verder gaan dan vroeger en hunne toebereidselen tot het voortzetten van den reuzenstrijd niet staken.

De *Times* laat zich in zijn jongste nummer in denzelfden geest uit.

Het is thans zeker dat de Vereenigde Staten geen deel zullen nemen aan de conferentien te Kopenhagen over den Sontdij: hun gezant, de heer Biddinger, heeft daarvan officieel kennis gegeven.

Berigten uit Stockholm bevestigen, dat de zending van generaal Canrobert geene verandering in de onzijdige stelling van Zweden gemaakt heeft; en men meldt hetzelfde uit Kopenhagen, wat Denemarken betreft.

RUSLAND.

Uit verschillende berigten blijkt, dat er te St. Petersburg een gewigtige krijgsraad belegd is om over den stand des oorlogs in het algemeen te raadplegen.

Onder anderen is daartoe de generaal Totleben in de hoofdstad aangekomen.

Ook is aldaar aangekomen de admiraal Paniut ne, bevel-

hebber van het Russisch eskader in de Stille Zuidzee. Over het lot van dat eskader is men nog in het onzekere.

De Keizerlijke handelsbank te Odessa heeft hare betalings in specie gestaakt.

PRUISSEN.

Men weet, dat hij de jongste verkiezingen de linkerzijde eenzins in macht was achteruit gegaan. Dit is, o. a. gelyken, bij de benoeming van een president in het Heerenhuis. Gedurende verscheidene zittingen was tot die betrekking verkozen de graaf Schwerin, die, ofschoon tot de gematigde linkerzijde behoorende, door zijne zeer onpartijdige en waastige leiding van het huis, de achting van alle partijen had weggedragen.

De rechterzijde wilde echter thans een blijk van hare meerdere kracht geven, en stelde den graaf Eulenburg tegen hem over. Laatstgenoemde werd met 187 stemmen benoemd, terwijl de graaf Schwerin slechts 131 stemmen ziele vereenigde.

FRANKRIJK.

Bij Keizerlijk besluit is bepaald, dat de ter-aarde-bestelling van het stoffelijk overschot van den admiraal Bruat in het hotel der Invaliden, op kosten van den staat zal plaats hebben.

Het geschil tusschen Sardinie en Toscane is door tusschenkomst van Frankrijk en Engeland bijgelegd.

De invoer van granen in de havens van Marseille en Havre, gedurende de maand November, bedroeg als volgt: Te Marseille tarwe 504.165 mudden; maïs 83.120 m.; rogge 800 m.; haver 9.904 m.; gerst 9.520 m.; meel 5.675 zakken. Te Havre bedroeg de invoer minder, namelijk 52.003 mudden rogge en 1.354 mudden tarwe, alsmede 29.332 ton meel, wegende 88 pond.

SPANJE.

De regering is voornemens versterkingen te zenden naar onze bezittingen in Afrika.

De Cortes hebben de discussien over de Staatsregeling ten einde gebracht, waarmede zij zich ruim een jaar hebben bezig gehouden.

De heer Olozaga keert als gezant naar Parijs terug.

LATERE BERIGTEN.

London 7 December. Volgens de *Globe* heeft de heer Oultsch, Engelsch consul te Keulen, van den Koning van Pruisen gratie ontvangen.

De mededeelingen van den luitenant Genestea betreffende de zaak bij Hangö, zijn openbaar gemaakt.

Binnenland.

Staten-Generaal.

Tweede Kamer.

VERVOLG DER ZITTING VAN VRIJDAG, 7 DECEMBER.

De heer VAN ZUYLEN VAN NIEVELT zegt, dat de heer van Goltstein zoo even heeft opgemerkt, dat de rede van den Minister niet slaat op de redevoeringen, die hier gehouden zijn. Dit is gedeeltelijk juist, maar die rede was toch deels gericht tegen hetgeen Spreker eenige maanden geleden bij de beraadslaging over de begroting voor het Departement van Marine heeft aangevoerd. Spreker heeft hij die gelegenheid beweerd, dat de vroegere uitgaven voor de defensie een kanker waren voor onze financiën. De Minister kwam daartegen op, en zeide, dat we dan in het geheel geen leger noodig hadden, want dat wij dan niets zouden bezitten, en misdien, niets te verdedigen hadden; en de Minister vroeg of dit een hegerlijke toestand was. Maar Spreker ziet het verband daarvan niet in; wie heeft gesproken, vraagt hij, van in het geheel geen leger te willen hebben, of dat wij niets te verdedigen zouden hebben? Neen, zegt Spreker, wij hebben te verdedigen en wij moeten verdedigen. Maar hier is alleen de vraag van het meerdere of mindere. Iedereen begrijpt, dat de behoortgrond moet verdedigd worden; de vraag is enkel, met welke kosten, en dat is voor hen, die niet zijn mannen van het vak, altoos eene moeilijke zaak. Men moet zich wenden tot deskundigen, maar deze zijn het ook weder allen niet eens. Hij komt zoo tot de rede van den heer Storm van 's Gravesande, die deskundige is, en die straks zeide, dat er geen ander denkbaar plan van defensie zou kunnen bestaan, dan het tegenwoordige, dat mindere kosten zou veroorzaken. Spreker zou daartegen weder autoriteiten van andere deskundigen kunnen overstellen. Maar Spreker wilde tot dusver doen uitkomen, dat de uitdrukking, dat de uitgaven voor de defensie een kanker zijn voor ons finantie-wezen, alleen slaat op de te hooge kosten aan het defensie-wezen besteed. Met zijn beweren, dat door de hooge kosten voor het defensie-wezen ons land op den rand des afgronds zou geraken, meende Spr. natuurlijk: den finantiëlen afgrond. Men zeide, dat de gebeurtenissen die hooge uitgaven hebben veroorzaakt, en men vroeg, of wij minder in den afgrond zouden geraakt zijn, als wij ons niet verdedigd hadden. Maar de eerste vraag is: of we waren aangerand en wel zoodanig, dat we ons hebben moeten verdedigen, en, zoo dit waar was voor een poos, of dit dan ook waar was over een tijdvak van 10 jaren, van af 1830—1839? Op die kosten doelde hij, toen hij sprak over de uitgaven, die ons aan den rand des afgronds hebben gebracht. Men weet toch, dat wij in de eerste maanden na den aanvang der vijandelijkheden in 1830, vrede konden bekomen op voorwaarden, die voordeliger waren, dan die wij na negen jaren hebben erlangd. Die kosten kunnen niet op rekening van de noodzakelijke uitgaven voor een leger, gesteld worden, en deze uitgaven kunnen hem niet tegengeworpen worden. Spreker heeft nu nog eene aanspraak op de rede van den heer Groen, die veel gesproken heeft tegen den invloed van

den burgerman op het Departement van Oorlog en die dien burgerman geoordeeld heeft van allen invloed en hem van elke beoordeeling wil uitsluiten. Spreker geloofde toch, dat het noodig is, dien burgerman eenigen invloed daarop toe te kennen. Hij herinnert zich daarbij het gezegde van den heer Lygae, die steeds de begrotingen voor oorlog besteed en die de hooge kosten voor oorlog daaruit afleidde dat er bij de gekoorende hoofden steeds eene voorliefde voor het militair-wezen bestond, en dat het leger het troetelkind van de vorsten was. Als zich die invloed ook nu nog moet doen gevoelen, dan is het nuttig, dat de burgerman wel eenigen invloed uitoefene, om tegen dien anderen invloed eenigermate op te wegen.

De MINISTER VAN OORLOG zegt niet genoeg de rede van den heer van Zuylen gehoord te hebben. Maar hij meent toch, dat de zin daarvan eenigermate afwijkt van hetgeen hij in het *Bijblad* heeft gelezen. Z. Exc. laat de beantwoording der vraag, of wij wel aangerand waren, aan elk lid der Kamer over. Wij zijn buiten twiifel, zegt de Minister, in 1830 op de verraderlijkste wijs aangerand. Hij zal zich nu niet begeven op het politiek terrein van de gebeurtenissen van 1830, maar hij moet toch eene opmerking maken. De heer van Zuylen heeft den geest van volharding afgekeurd. Er is daarover veel te zeggen, maar zij, die destijds de volharding hebben voorgestaan, worden nu gerechtigd door hetgeen in 1848 gebeurd is; want indertide evenementen van 1848, 15 jaren vroeger hadden plaats gehad, dan zouden er wellicht geheel andere uitkomsten zijn gevolgd, dan men nu van achteren beschouwd, over het volhardingsstelsel sprekende, aangeeft.

De heer VAN DER LINDEN geeft te kennen, dat hij niet met stilzwijgen kan laten voorbijgaan hetgeen de Minister gezegd heeft, tot bestrijding van de vredelievendheid der Ned. burgers. Spr. antwoordt hierop, dat bij de oorlogen, welke gevoerd zijn, niet is uitgemaakt, wie de aanvallende partij is geweest. De vredelievendste man kan in ongelegenheid gewikkeld worden, als hij aangevallen wordt. De Min. zal moeilijk kunnen bewijzen, dat de burgers al de jaren, welke hij genoemd heeft, aanvallers zijn geweest. Maar Z. Exc. heeft gewezen op de uitkomsten van den oorlog, op onze bezittingen in Oost en West, waarmede ons land valt of staat. Intusschen moet Spr. vragen, of die bezittingen de gevolgen zijn van die oorlogen, waarop de Min. gewezen heeft? Hij vraagt, of integendeel die oorlogen ons niet verrijken herokkend hebben? Hij behoeft slechts te wijzen op Ceylon, de Kaap, Braziliën, Demerary en Barbice. Als men dus spreekt van oorlogen, in Europa gevoerd, dan hebben die zeker niet altijd voor ons zulke gunstige uitkomsten gehad. Had de Minister gesproken van een leger in het Oosten, en had hij een koloniaal budget verdedigd (hetgeen Spr. hoopt dat nog eens gebeuren zal), het ware iets anders, want het zou eene noodige zaak gelden. Het geldt intusschen hier geen Indisch leger. Wel heeft men gezegd dat er hier een goed leger moest zijn, om het Indisch leger in stand te houden. De Minister is daarbij in becijferingen getreden wat het Indisch leger aan het onze alhier te danken heeft. Breegt men dit echter tot een jaar terug, dan is het al heel weinig, hoogstens twee tonnen gouds. Kan dit op eene begroting van meer dan 11 miljoen als argument gelden? — Er is, zegt Spr., gewezen op de warnte, waarmede de Minister zijne begroting heeft verdedigd. Dit heeft hij Spr. geen onangenamen indruk gemaakt. Hij eert den man van overtuiging, maar verwacht dan ook evenzeer dat de Minister de warnte, waarmede de vertegenwoordiging de belangen der ingezetenen behartigt, met dezelfde welwillendheid zal bejegenen. Spr. heeft het voordeel een burgerman te zijn: daarom strijdt hij met warnte tegen de uitgaven voor oorlog, welke de krachten der Natie te hoven gaan. Hij is het eens met den Minister, wanneer deze zich in den aanvang zijner rede tegen die bestendige afwisseling, dat onophoudelijk gat wijst over de som, voor oorlog besteed, verklaart. Hij geloofde ook, dat dit hoogst nadeelig is. De vraag is echter, wat hebben wij noodig, en wat hebben wij? Wij hebben noodig, dat de defensiewerken in goeden volgedigen staat verkeerden; tevens moeten wij hebben de kern van een leger, waarop in tijden van oorlog voortgebouwd kan worden. Wij zijn vredelievende burgers. Daarom hebben wij geen leger noodig, om buitenslandsche veroveringen te maken. Wij behoeven alleen een kern, welke met de vaderlandsliefde der burgers den dierbaren grond verdedigt. Al Spr. echter vraagt, of wij zoodanige organisatie hebben, dan moet hij dit ontkennend beantwoorden. In de Mem. van Beantw. wordt gezegd, dat de kosten voor aan te leggen werken nog 1 miljoen zullen bedragen, en dan nog 10 men gelden moeten besteden voor de kustverdediging, de Amsterdamsche linie, Grebbe-linie en werken aan den Yssel bij Westervoort, en zullen er nog vele jaren verlopen, vóór dit alles tot stand gebracht zij. Nu vraagt Spr., of die werken noodig zijn of niet. Zijn zij noodig, dan moeten ook de gelden worden aangevraagd. Zijn zij niet noodig, dan is het verkeerd daarvoor f 184,000 aan te vragen. Het is een ongelukkig stelsel, alle jaren daarvoor een weinig geld aantevragen, om over vele jaren toch niet gereed te zijn. — En nu het leger! Bij de discussien in 1852 heeft de Min. het gezegd, dat wij een leger hebben, en toen had men toch slechts eene begroting van 10 mill. Maar daaraan laten de som, vraagt Spr., of wij een leger hebben, zoodanig ingerigt, dat daarmede de schutterij in verband gebracht is? Hij beantwoordt dit ontkennend; want wij missen de wij op de militie en op de schutterij. Wij organiseren steeds maar de hoofdoorzatie blijft achterwege. Na 1838 (Spr. gewaagt niet van vroeger) zijn groote sommen voor oorlog besteed. Waarom heeft men dan sedert dien tijd, toen het dus aan geen geld ontbrak, geene behoorlijke organisatie tot stand gebracht?

De heer V. ZUYLEN V. NIEVELT voert nog even het woord om te doen uitkomen, dat hij beden in zijn en strekking niets anders gezegd heeft, dan hij de vroegere gelegenheden waarop de Minister doelde, ten blijke waarvan hij de zin mede uit zijne vroegere rede voorleest.

De heer L. D. STORM wil nog een woord toevoegen aan

geen de heer Luyben in het midden heeft gebracht, die goedkeurende stem aan de begroting zal geven, uitrees voor burgertwist tengevolge van de uitspattingen van sommige bladen tegen een deel van 's lands bevolking. Spreker verschilt met dien heer voor wat de conclusie betreft: Hij gelooft niet dat die uitspattingen van sommige bladen tot burgeroorlog aanleiding zullen geven. Er bestaat niet dat deel der bevolking dat aangeraand wordt, te veel mede zin en gezond verstand, om zich door zulke beledigingen tot uitersten te laten verleiden. Voor dergelijke uitspattingen zijn ook geen legers noodig. Wie is er, vraagt hij, die niet soms het bezwaar gevoeld heeft, waartoe de drukpers nu en dan aanleiding geeft. Spreker zelf stond daar aan dezer dagen bloot. Men heeft hem afgeschilderd als een man, die het vuur der tweedragt wilde ontsteken. Niemand minder dan hij is daartoe in staat. Het is verre van hem om het vuur der tweedragt aan te blazen; het enige wensch is om licht te ontsteken. Intusschen doet hij bekennen, dat de Regering in sommige harer handelingen en in de toepassing van sommige wetten, niet in het oog houdt, datgene wat noodig is tot bewaring der eensgezindheid en eenstemmigheid onder de verschillende bewoners van het land, eene eensgezindheid waardoor alleen kracht kan ontstaan. Wat baten majonetten en soldaten tot verdediging eener vesting, wanneer binnen de vesting hare grondslagen door innerlijke twist en verdeeldheid worden weggenomen. Wat nu de begroting zelve betreft, Spreker kan niet treden in wat noodig is tot eene betere organisatie onzer legermacht, maar dit moet hij toch zeggen, dat de kosten van vele vestingen in dit land, nuttelooze uitgaven zijn. Hij wijst nog op de kostbaarheid en het menigvuldige der uitgaven; op de menigvuldige generaals en op nog andere punten, die tot opdrijving der uitgaven voor oorlog leiden. De hoofdreden tot afstemming voor hem is, dat de oorlogskosten buiten allen verband zijn tot de middelen van het land.

De MIN. VAN JUST. beaamt wat de heer Storm zeide: dat de Nederlandsche natie is eene rustige natie. De Min. heeft dat volkomen, maar die Spr. heeft er bijgevoegd, dat dit zop was, ofschoon de Regering door hare handelingen de gemoederen van eenige ingezetenen in beweging brengt. Z. Exc. komt daartegen op; hij is er aan gewoon om van twee zijden beschuldigd te worden, maar hij zal daarom toch niet afwijken van zijn stelregel, om tegenover allen de wet te handhaven. Z. Exc. vraagt aan den heer Storm om te precisieren, waardoor de Regering de gemoederen in beweging brengt? Neen, dit is niet zop; de Regering is steeds gelukkig aan de woorden des Konings, hier van dezen troon uitgesproken, namelijk: "de aankweeking van eendragt onder de zonen van hetzelfde Vaderland."

De heer VAN NISSEN VAN SEVENAER verklaart ook thans even als in het vorige jaar, vóór de begroting te zullen stemmen. Hij is het echter eens, dat in gewone omstandigheden Nederland geen 19½ miljoen aan het defensie-wezen kan besteden. Maar, even als hij reeds bij de begroting voor Marine gezegd heeft: de politieke gezigtseinder komt hem duister voor. Hij stemt ook niet voor de begroting op de gronden door den heer Luyben aangevoerd. Spr. hoopt, dat de uitspattingen der drukpers niet de gevaren zullen opleveren, die de heer Luyben geschetst heeft. Hij hoopt dit, maar hij heeft de zekerheid niet, dat alles op den gezonden zin der natie zal afstuiten. Men vergete niet, dat de drukpers niet alleen tot de beschaafden, maar ook tot de minst beschaafden spreekt, en men vergete niet, hoe daar de driften woelen. Uit dat oogpunt, acht hij het nuttig dat er eene stem van afkeuring in deze Kamer is opgegaan en dat de verontwaardiging is uitgedrukt over het misbruik, dat in het vrije Nederland van de vrije drukpers wordt gemaakt. Hij is dat woord verplicht aan zich zelf en aan de veiligheid, de rust en de orde in den Staat. Ten slotte zegt Spr., dat hij nu niet met den Minister van Oorlog zal twisten over de appreciatie van het stelsel van volharding.

De heer L. D. STORM replieert op de uitnodiging van den Minister van Justitie, om de Gouvernements-handelingen op te geven, die weinig geschikt waren om eendragt onder de bevolking te bevorderen. Spreker acht het niet raadzaam om thans in details te treden. De Ministers en de leden der Kamer weten zeer goed op welke bijzondere handelingen Spreker het oog heeft gevestigd. Maar zoo men eenige meerdere aanwijzing wil, dan zou hij juist de aandacht vestigen op eene circulaire van den Minister van Justitie, in het *Politieblad* opgenomen, en waaruit in den laatsten tijd aanschrijvingen aan regterlijke autoriteiten zijn uitgegaan.

De MIN. VAN JUSTITIE houdt zich overtuigd, dat, als de leden der Kamer die circulaire lezen, eene circulaire, die niet dan na rijp beraad is uitgevaardigd, en waarvan hij geen enkel woord terugneemt, dat zij daarin dan niets anders zullen zien, dan hetgeen in art. 167 der Grondwet te lezen staat, dat is: vrijheid van openbare godsdienst-voeleningen binnen gebouwen en besloten plaatsen; en dat als die buiten de gebouwen of besloten plaatsen geoorloofd zal zijn, moet aangetoond worden, dat men daartoe gerechtigd is volgens de slotbepaling van datzelfde art. 167, dat is, waar zulks volgens de wetten of reglementen is toegelaten. Als er nu, wegens openbare godsdienstvoeleningen op niet besloten plaatsen, vervolgingen zijn ingesteld, dan hebben de officieren van Justitie hun plicht gedaan; dan verdienen zij daarvoor openlijk dank, en dan is daardoor de zaak aan de beoordeeling van onafhankelijke regters overgedragen. Als het vervolging heeten moet, dat de regter uitspraak moet doen, dan zal hij zich dat verwijt getroosten, maar hij zal geen anderen weg, dan dien van wet en recht inslaan.

De MIN. V. OORLOG neemt aan de verklaring van den heer van Zuylen omtrent de overeenstemming tusschen het heden door hem gesproken en het vroeger, en beaamt: tevens sommige punten door den heer van der Linden aangevoerd.

De algemeene beraadslaging en worden daarna gesloten. Wegens het ver gevorderde uur worden de beraadslagingen over de onderscheidene artikelen van Hoofdstuk X, uitgesteld tot morgen ochtend ten 11 ure. Tot dien tijd wordt de vergadering gescheiden.

ZITTING VAN ZATERDAG 8 DECEMBER.

Heden is de beraadslaging over de verschillende afdeelingen van het Departement van Oorlog gevoerd. Onder anderen heeft de heer Thorbecke verklaard, dat hij niet wenschte gerangschikt te worden onder de onvoorwaardelijke tegenstanders van het zamentrekken onzer krachten van defensie, maar dat hij daarom nog geen vriend der uitbreiding van onze oorlogsmagt in tijd van vrede is; en heeft hij zijn genoegen betuigd over de bijdragen voor de opleiding van adelborsten en kadets, daar gewis ook hier geldt, dat kennis kracht is.

De Minister van Oorlog was het met den vorigen Spreker eens, nopens het onderwijs.

Hij merkte nog op: 1o, dat er hier ook geen uitbreiding van de kosten wordt voorgesteld; en 2o, dat hij het geheel eens is, dat de bevoorijering van kracht door kunde moet worden verkregen, en daarnaar wordt ook bij ons gestreefd. Ten bewijze daarvan haalt de Minister een voorbeeld aan, namelijk, dat er een land is, waar men de officieren verplicht, zooveel van de Nederlandsche taal aan te leeren, als noodig is om de boeken te verstaan, welke door de Academie van zee- en landmagt worden uitgegeven.

Verscheiden andere sprekers voerden nog het woord, als over de oeffening van Groningen als vesting, over de inkwartieringen, de verbetering van de kazernering, enz.

De verschillende afdeelingen worden achtereenvolgens aangenomen, en ten slotte het geheele hoofdstuk met 37 tegen 26 stemmen.

Tegen verklaarden zich de heeren: van der Veen, Hugenholtz, Limpens, Thorbecke, van Hoëvell, ten Cate, Hoyneck van Papendrecht, Heemskerk, van Bosse, Reindens, Beens, van Zuylen, Anemaot, Dullert, Meijliak, Hengst, Bot, Storm, Jaspers, Zylker, Meussen, Westarhoff, van der Linden, de Lom de Berg, Strens en van Eck.

Daarna worden de beraadslagingen geopend over hoofdstuk XI (Departement van Koloniën).

De heer VAN GOLTSTEIN merkt op, dat de quaestie over de aadmuntung der duitenplaatjes hier eigenlijk ter plaatse is. Er is veel geheimzinnigs en raadselachtigs in deze zaak; in het belang der Regering verdient zij opheldering te worden. Wat te dien aanzien door den Minister van Financiën gezegd is, kwam hem voor niet bevredigend te zijn. Spreker komt op twee punten terug: 1o, de niet-overlegging van het reeds bij de behandeling der begroting voor het Depart. van Financiën, besproken proces-verbaal, werd door den Minister van Financiën daarop gegrond, dat hij niet meende, dat die overlegging was overeen te brengen met de beginselen der Regering.

Spreker bestrijdt dit gevoelen door eene uiteenzetting van art. 89 der Grondwet en hij deelt volstrekt niet de meening van den Minister van Financiën. 2o, den verleenden vrijdom van inkomende regten voor den invoer van koperen reepen tot het slaan dier plaatjes. Hij betwijfelt de bevoegdheid der Regering tot het verleenen van dien vrijdom, ook met het oog op art. 3 der wet van 1 September 1854. Hier had invoer plaats van koper om, na vermunting, naar 's Rijks Overzeesche bezittingen uitgevoerd te worden. Buitendien, de groote vraag is, of hij de uithesteding die vrijdom aan de overige inschrijvers bekend was, zoodat zij er op konden rekenen. Was het maar aan één bekend, dan kon die op gunstiger voorwaarden dan de anderen inschrijven.

Maar wat is er nu van de overeenkomst tusschen den aannemer en den muntmeester, waarbij aan dezen laatste eene belangrijke som werd toegezegd, als hij aannemer met de aanneming zou belast worden. Welke reden was daarvoor? Kan men niet zeggen, dat er zekere voorleide voor éénen aannemer was, teneinde hem te begunstigen? Daarbij komt nog, dat de begunstigde niet eens in het bezit eener fabriek is, terwijl andere inschrijvers geheel in staat waren om het werk met spoed af te leveren. Ook blijkt de voorleide voor den begunstigten aannemer uit de vrijstelling van de boete wegens nalatigheid in de levering op den bepaalden tijd. Spr. herhaalt het, dat er hier veel duisterraad raadselachtigs in deze zaak is en hij verlangt deswege ophelderingen.

De heer DE POORTER doet eene vraag omtrent het pletten on munten. Overigens is zijn gevoelen, dat de Minister van Koloniën met zwakheid is te werk gegaan: iets dat in een toekomstig Gouverneur-Generaal niet goed is.

De MIN. VAN KOLONIEN zegt, dat er hem veel aan gelegen is, om het geheimzinnigs dat er in de besproken zaak moog aanwezig zijn, uiteen te zetten. Dit zal uit den aard der zaak lang duren, en hij geeft dus in overweging of het niet beter ware dit tot eene volgende zitting uit te stellen. Maar afgescheiden daarvan verzoekt hij den heer de Poorter wel te willen precisieren, wat hij met het woord zwakheid bedoelt.

De heer DE POORTER antwoordt, dat hij met zwakheid bedoelde de veranderlijkheid in politieke kleur. Deze Min. heeft toch te gelijk in het vorig en in dit Kabinet gezeten.

De MIN. VAN KOLONIEN zegt, dat wat de vorige Spreker nu aanvoert, vreemd is aan de zaak en dat dit meer vijandigheid schijnt te zijn dan oordeel over de zaak te verraden.

De MINISTER VAN FINANTIËN, zonder voorsit te loopen op de beslissing of nog heden de discussie zullen worden voortgezet, geeft eenige inlichtingen aan den heer de Poorter over het pletten en antwoordt aan den heer van Goltstein, dat hij blijft volhouden, dat de weigering van het overleggen van het proces-verbaal geregtvaardigd kan worden; maar om de Kamer in de gelegenheid te stellen tot inzage van dat stuk, legt hij het nu ter tafel van den president over.

De heer VAN BOSSE herhaalt zijne vroegere vraag om ook

over te leggen het besluit, waarbij vrijdom van inkomende regten verleend wordt.

De MINISTER VAN FINANTIËN is ook tot die overlegging bereid, maar hij doet opmerken, dat het niet is een besluit, maar wel eene kabinets-aanschrijving, waarbij hij gemagtigd werd den hodoeken vrijdom te verleenen.

De heer HUGENHOLTZ stelt voor de bedoelde stukken te doen drukken.

De MIN. zal zich daartegen niet verzetten, mits dit alleen plaats hebbe voor de leden.

De verdere beraadslagingen worden bepaald op aanst. Maandag, 's morgens ten 11 ure.

Bij de Tweede Kamer der Staten-Generaal is ingekomen een ontwerp tot wijziging van de regten op den in- en uitvoer van visch. De Memorie van Toelichting is van den volgende inhoud:

Het wets-ontwerp, hetwelk hiernaevens aan de Staten-Generaal wordt aangehouden, bevat de wijzigingen, welke in het tarief van regten op den in- en uitvoer aan de Regering noodzakelijk voorkomen, in verband met eene andere aan de Kamer onderworpen voordragt van wet op de visscherijen.

Bij de Memorie van Toelichting der zoo even genoemde voordragt heeft de Regering reeds haar gevoelen medegedeeld, waarom zij het raadzaam acht de bestaande verbodsbepalingen op te heffen en in den regel allen visch met vrijstelling van inkomende regten toe te laten.

Zoo zij hierop gemeend heeft eene uitzondering te moeten voordragen ten opzichte van geaakt en ongeaakt haring, dan wordt zij daartoe geleid door de overweging, dat een overgang van verbod tot geheel vrijdom als te snel te beschouwen is voor eenen belangrijken tak van volksbestaan, welke vroeger tegen alle buitenlandse mededinging beveiligd was en bovendien hier te lande gehouden tot vervulling van vele formaliteiten, welke vereischt worden om vrijdom van accijs voor het zout te verkrijgen. Het is ook voornamelijk om die reden, dat men de regten van gezouten kabeljauw en rommeling heeft behouden.

Ofschoon er wel geen bijzondere bezwaren zouden kunnen bestaan tegen de handhaving der tegenwoordige regten op rivierisch, alsmede op zalm, anjovis, oesters en kreeften, als behoorende tot de spijzen, welke meestal door de gegoede standen worden verbruikt, is echter uit de statistiek van handel en scheepvaart gebleken, dat het regt van dien vissch en schelpvissch gemiddeld over de laatste jaren slechts een totaal heeft bedragen van ruim 1,500, zoodat het belang van de schalkist niet groot genoeg is om eene uitzondering op den regel van vrijen invoer te billijken.

Overigens heeft de Regering gemeend deze tariefsherziening, als uitsluitend in verband staande met het wets-ontwerp op de visscherijen, niet te moeten uitbreiden tot voorwerpen, welke niet rechtstreeks daarmede in betrekking staan en welke de Regering zich voorbehoudt bij eene volgende tariefsherziening in behandeling te brengen.

Tot toelichting van de bijzondere bepaling, volgens welke geen gezouten haring, geaakt of ongeaakt, gezouten kabeljauw en gezouten rommeling van de Nederlandsche visscherijen wordt toegelaten, dan voor zooverre die wordt aangebracht door Nederlandsche visschers voor de vangst hier te lande uitgerust, valt op te merken, dat deze bepaling noodig is om te beletten, dat vreemde visch, die nog met regten is bezwaard, niet onder de benaming van visch van Nederlandsche visscherij worde ingevoerd.

De Minister van Financiën,
VROLIK.

's Gravenlage, 8 December.

Bij Kon. Besluit van 30 Novemb. jl. is bepaald, dat er bij het corps diplomatique weder drie attachés zullen benoemd worden, hetzij bij het Departement van Buitenlandsche Zaken, hetzij bij de gezantschappen buiten 's lands, ieder op eene jaarwedge van duizend gulden, waarvan de tijd van ingang zal worden vastgesteld bij het doen der aanstelling.

Tot leden der commissie, belast met het afnemen van het te honken examen zijn benoemd: de heeren: J. J. Boelissen, Minister van Staat, Voorzitter; mr. E. J. H. Borzet, lid van den Raad van State; mr. H. Cock, hoogleraar te Leyden; mr. J. Akerkdyck, hoogleraar te Utrecht; mr. C. Star Numan, hoogleraar te Groningen.

De Minister van Buitenlandsche Zaken heeft, ten gevolge van dit besluit, den 5 dezer, opgeroepen, allen, dien zulke kantsaangaan, om zich vóór den 10den Februarij aanstaande schriftelijk bij het Departement van Buitenlandsche Zaken aan te melden, met opgave hunner namen, woonplaatsen, en onder overlegging van het bewijs dat zij aan eene van 's Rijks hoogeschole tot doctor in de regten zijn bevorderd.

De jongelieden, voor wie de toestemming des Konings, om als candidaat te worden ingeschreven, overeenkomstig het Besluit van 16 April 1846, no. 89, zal zijn verkregen, zullen vóór den 1sten Maart, 1856, op nader te bepalen oogen, aan het locale van het Departement van Buitenlandsche Zaken, ten overstaan van de door Zijne Majesteit benoemde commissie, een examen afleggen over de verschillende wetenschappen vermeld, in de *Staats-Courant* van 8 Dec. 1855 no. 219.

Z. M. heeft goedgevonden den len luit.-kwartiermeester op non-activiteit, A. D. baron Muhl, opi pensioen te stellen, alsmede den kapt.-adm. van kleeding en wapening, J. Repelkamp, van 2e reg. vesting-art.

Z. M. heeft benoemd bij het 7e reg. inf. tot kapt.-adm. van kleeding en wapening, den len luit.-adm. van kleeding en wapening, J. J. de Graaff, van het corps en bij het 2e reg. vesting-art. tot 2en luit.-adm. van kleeding en wapening, den serg.-meester J. A. v. d. Weg, van het instructie-batt.

In verschillende bladen leest men: Men zegt, dat er eene staats-commissie benoemd is, belast met het onderzoek van de vraag: of het rijt zal voortgaan met subsidie te verleenen aan de Maatschapp

van Weldadigheid, dan wel of het raadzaam zou zijn, de koloniën geheel door den staat te doen beheeren?

Wij doen opmerken, dat het kon. besluit van 13 Nov. jl., houdende benoeming dier commissie, reeds den 28 Nov. jl. aan de Tweede Kamer is overgelegd bij het ontwerp tot het verleenen eener subsidie ten behoeve van de Maatschappij van Weldadigheid. Gemelde commissie is zamen-gesteld uit de heeren Mr. W. L. F. C. ridder van Rappard, oud-Minister van Financien, lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, als voorzitter; H. van Beeck Vollenhoven, lid van de Eerste Kamer der Staten-Generaal; mr. J. Bots, lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal; S. Blaupot ten Cate, lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, en mr. E. J. H. Borret, lid van den raad van State, als leden; en tot secretaris Jhr. Mr. H. J. van der Heim, commissie-griffier bij de Eerste Kamer der Staten-Generaal.

Bij besluit van den Franschen Keizer van 28 Nov. jl. zijn benoemd, ter zake van de jongste tentoonstelling, tot officieren van de Orde van het Legioen van Eer, de heeren Suermont en van Brijenen, en tot ridlers derzelfde Orde de heeren Wittering en Pineman, van Baumbauer en de heer commissaris voor Luxemburg Godchaux.

Z. K. H. Prins Frederik heeft gisteren op Hds. goederen van den Leidtschen straatweg gelegen, eene jagtpartij gehouden.

H. K. H. Prinses Frederik benevens Hds. dochter Prinses Maria zijn gisteren avond ten 10^u in goeden welstand van Bantja in deze residentie teruggekeerd.

Woensdag jl. heeft er bij den graaf van Rechteren van Ahnem een groot diner plaats gehad, dat met de tegenwoordigheid van Z. K. H. Prins Frederik en Z. D. H. den Hertog van Saksen-Weimar vereerd, en door vele andere aanzienlijken bijgewoond werd.

Naar men verneemt, zal Dingsdag avond door den grooten kerkeraad van de Evang. Luth. gemeente alhier, het beroep van eenen predikant plaats hebben, ter vervanging van wijlen Dr. Reudler.

In het jaar 1854 zijn hier te lande aangekomen 45,337 vreemdelingen en 31,117 landverhuizers, te zamen 76,454 dit totaal is veel aanzienlijker (13,000) dan in 1853, vooral wat de landverhuizers betreft (10,000 meer). Het getal landverhuizers is in 1854 het aanzienlijkste geweest sedert vier jaren. Er zijn uitgeleid 1809 vreemdelingen; zijnde nagenoeg dezelfde verhouding als in 1853.

De aandrangingen tegen eigendommen in het geheele rijk hebben in 1854 beloopt 1 op 471 en tegen de personen 1 op 374 zielen.

Van wege de politie in België is mededeeling ontvangen, dat in de maand October jl. zekere Brett Stoff, van Engelsche afkomst, er in geslaagd is, om zich door eenen bankier te Luik te doen escompteren eenen valschen wisselbrief van 100 pond sterling, waarna hij verdwenen is, zonder dat men iets weet aangaande zijn tegenwoordig verblijf.

Deze persoon, die zich nu eens liet doorgaan voor geneesheer bij het Engelsche leger in de Krim, dan voor buitengewoon koerier der Koningin van Engeland, is van eene iets meer dan middelmatige gestalte, ongeveer 40 jaren oud, draagt roode bakkebaarden, zijn aangezicht is vol en blozend en zijn postuur vrij gezet.

Daar men vermoedt, dat hij nog in het bezit is van een aantal valsche wisselbrieven is, wordt de aandacht der ambtenaren van politie op dezen persoon gevestigd, voor het geval dat hij zich herwaarts mocht begeven, met uitnodiging om van zijne aanwezigheid mededeeling te doen aan het Departement van Justitie. (Pol. Bl.)

De hoofdcommissaris van politie te Rotterdam berigt, dat op den 27 Nov. jl. op het postkantoor aldaar is bezorgd een brief, inhoudende brieven en afrekeningen geadresseerd aan den heer A. A. van Wely, agent van het Nederlandsche begrafenistonds te Bergen op Zoom, en dat op dien-zelfden datum te Goes op het postkantoor is bezorgd een brief, inhoudende een muntbiljet groot f 10, no. 37, geadresseerd aan den heer J. F. Moormans, commissionair te Rotterdam, welke beide brieven niet aan het adres zijn bezorgd. (Idem.)

De afdeling voor de taal-, letter-, geschiedkundige en wijsgeerige wetenschappen zal te Amsterdam eene gewone vergadering houden op Maandag den 10 December e.k., des voormiddags ten half twaalf ure, in het gebouw genaamd Wapen van Amsterdam, op den hoek van den Kloveniersburgwal en het Rusland.

De ingang voor het publiek is door de deur op het Rusland.

Gedurende de maand November 1855 heeft de Holland-sche spoorweg opgebragt aan reizigers f 61.081, aan goederen enz. f 15.993.43¹/₂; totaal f 76.974.43¹/₂.

Men verneemt, dat er een aanvang gemaakt is met het terugzenden der uit Nederland te Parijs ten toon gestelde voorwerpen; de stoomboot *Admiraal Verheull* heeft eergisteren te Havre 113 collis van die voorwerpen geladen

Rotterdam, 7 Dec. Wij vernemen, dat de heeren J. H. C. v. d. Kun, W. Ruijs J. Dzn., H. van Ryckevorsel en Joost van Vollenhoven niet alleen voornemens zijn hier ter stede een stoom-rijstpelmolen, maar ook eene stoom-meelfabriek op te rigten. (R. Ct.)

Schiedam, 6 Dec. Als eene bijzonderheid deelen wij mede, dat in de laatste dagen onderscheidene buitengewoon zware varkens aan de waag alhier gewogen zijn; er waren er van de volgende zwaarte: 285, 260, 236, 202, 191, 182, 180, 178, 176, 174 en 170 Ned. ponden, hetgeen voor 11 varkens te zamen 2234 Ned. ponden uitmaakt en nog vele van, ofschoon minder, evenwel aanzienlijk gewigt

en daarenboven van 2 biggen van elf weken oud, die ieder 50 Ned. ponden wogen.

Leijden, 6 Dec. Tot lid der Kamer van Koophandel en Fabrieken is verkozen de heer S. J. Le Poole, alhier.

Utrecht, 6 Dec. Gisteren promoveerde alhier tot doctor in de rechten de heer W. A. J. Schimmelpenninck van der Oije, na het verdedigen van een in het Nederduitsch geschreven academisch proefschrift over de Noordhaven (de Portu in quem navis se pericali causa respiciat).

Arnhem, 7 Dec. Gisteren heeft de te dezer stede gevestigde afdeling der vereeniging van het Metalen Kruis ter herinnering aan den geboortendag van wijlen hunnen veldmaarschalk, den held van Hasselt en van Leuven, eene feestelijke zamenkomst gehouden, welke besloten is met een feestmaal, waarop de meeste eensgezindheid en hartelijkheid onder de oude wapenbroeders heerschten, dat tot aller genoegen is afgelopen en alzoo in aangename herinnering zal blijven.

Gisteren is door het Prov. Gerechtshof van Gelderland uitspraak gedaan, in de zaak van Bartje van Lith, te Wadenoijen, beschuldigd van kindermoord en dien ten gevolge veroordeeld tot eene gevangenisstraf voor den tijd van tien jaren. (A. Ct.)

Tiel, 6 Dec. Heden hield de afd. Tiel van de vereeniging het Metalen Kruis hare gewone wintervergadering. Het was voorzeker een gelukkig denkbeeld van de oprigters der genoemde Afd. om den dag van eene der vergaderingen te bepalen op den 6 Dec., den dag, waarop de held van Quatre-Bras en Waterloo, onze dappere Veldmaarschalk, later onze beminde Vorst en Koning Willem II het eerste levenslicht aanschouwde. Die dag, weleer zoo belangstellend gevierd door het geheele Nederlandsche volk, zal altijd onvergetelijk blijven, voor hen, die door zijnen moed ten strijd gevoerd, door zijn beleid met roem overdekt er weder werden uitgeleid. Werd hij vroeg, te vroeg helaas! aan zijn Vaderland en Volk ontrukkt, toch zal zijn geest blijven leven in de herinnering van een iegelijk, die den Ridderlijken Vorst leerden kennen en hoogschatten. Ook de heden gehouden vergadering leverde daarvan een sprekend bewijs op. Behalve de gulle vrolijke stemming, waardoor zich tot dusver iedere bijeenkomst heeft gekenmerkt, heerschte er dezen avond onder de leden eene meer dan gewone, eene edele opgewondenheid, die zich lucht gaf in hartelijke feestdonken, en die met lust en vertrouwen naar de volgende bijeenkomsten doet verlangen en vooral naar de groote algemeene vergadering, die in den zomer van het volgende jaar te Amsterdam zal gehouden worden. (T. Ct.)

Zutphen 6 Dec. Tot lid van den gemeenteraad alhier is gekozen, ter vervanging van den heer Mr. F. S. Op ten Noort, de heer N. P. I. van de Kastele, candidaat der kiezersvereeniging Redding door bezuiniging. Diezelfde heer heeft eene maand geleden zijn ontslag als raadslid genomen, doch had zich nu weder verkiesbaar gesteld.

Zwolle, 4 Dec. Tot leden der kamer van koophandel en fabrieken zijn alhier herkozen: de heeren J. J. Doijer, W. A. van Lier, A. Jacobs, en H. T. Schaapsman; er zal eene herstemming plaats hebben tusschen de heeren G. J. Wispelweij en F. R. Wubbenhorst,

Kampen, 4 Dec. Het is een verblijdend verschijnsel, wanneer nieuwe takken van industrie zich in eene plaats vestigen; maar het is dubbel verblijdend, wanneer die industrie geheel nieuw in het rijk is en van dien aard, dat ze reeds aanvankelijk het vooruitzicht heeft op een voordeelig debiet te kunnen rekenen. Het een en ander is hier het geval. Aan de mond der haven is eene stoompijp opgeren, zijn gebouwen geplaatst, welk aan een nieuw stoom-etablisement doen denken. Eene fabriek van stroo-papier vangt alhier hare werkzaamheden aan; zij is de eerste in Nederland. Daar nu het stroo-papier van het eerste oogblik af, dat het is bekend geworden, algemeen in gebruik is geraakt tot pakpapier en winkelgebruik, valt er wel niet aan te twifelen, of deze fabriek zal moeite hebben om genoeg papier te fabriceren (ten einde in de behoefte te voorzien. Men zegt, dat het stoffelijk bestuur deze fabriek, door twee jonge ondernemende mannen opgericht, zoo veel het pas gaf, heeft bevorderd. Dit is zeer waarschijnlijk, vooral wanneer men nagaat, welke gebouwen van wege de stad, ten behoeve van het instructie-bataillon, zijn daargesteld, en hoe met groote kosten aan de bewoners van den Vloed-dijk, de wezenlijke dienst is bewezen van het gevaar weg te nemen, het gevolg van de smalle diergracht, door over hare geheele lengte eene fraaije ijzeren leuning te plaatsen.

Capelle (Langstraat), 3 Dec. Dezer dagen gebeurde hier een droevig ongeluk bij het afleveren van ossen in het regthuis. Een dezer dieren werd woedend, nam een drijver op de horens en wierp hem zoo geweldig in de hoogte, dat hem door den val de beide schouders ontwricht werden, en hij bovendien nog ligte verwondingen bekam door een tweeden aanval van den os. De verwonde is onmiddellijk in het regthuis opgenomen, en door spoedig aangebrachte geneeskundige hulp heeft men hem tot dus verre in het leven behouden.

* **Sneek**, 6 Dec. Zekere boer, voor drie weken den marktdag alhier bezoeken, werd door twee ontuchtige vrouwspersonen in hun pesthok gelokt, en verliet dat niet, vóór dat hem zijn zakboekje waarin ruim f 700 aan papier aanwezig was, was ontfutseld. Van dezen diefstal werd geen gewag gemaakt. Maar de snuggere man begaf zich op den marktdag van eergisteren andermaal daar heen, zoo het heet, om het vermiste terug te eischen, doch in stede daarvan moest hij wederom een boekje en bundel, waarin nu f 500 is, in den steek laten. Hiervan kreeg de politie kennis, doch eerst verscheidene uren na het voor-gevalle, tengevolge waarvan de beide vrouwen wel ge-arresteerd werden, maar het de iverigste nasporingen der

politie, hoezeer anders ook door hare activiteit bekend, mocht gelukken de ontvreemde waarden op te sporen.

Publieke Vermakelijheden.

Kon. Fr. Schouw., Maandag, 10 December 6^u ure.
LES MOUSQUETAIRES DE LA REINE, opéra comique en 3 actes; RICHE D'AMOUR, vaudeville en un acte.

Kon. Holl. Schouw., Dingsdag, 11 Dec. 7 ure.
VICTOREYN OF HET WEESKIND EN DE MOORDE-NAAR, tooneelspel in 3 bedrijven; daarna: HET PROCES-OF EEN UUR ACHTER DE TRALIEN, blijspel in twee afdelingen.

Advertentien.



DE PILLEN EN ZALF VAN HOLLOWAY,

hebben weder eene wonderbaarlijke genezing bewerkt van open beenen. K. D., te Buiksloot had sedert acht twintig jaren open beenen, bedekt met wonden en vleesch. Zijne vrienden gaven de hoop op hem ooit te zien genezen, te meer daar de geneesheeren verklaarden, dat het in zijn gestel lag. Daar hij de uitwerking vernomen had, die de zalf en pillen van Holloway in zulke gevallen voortbrengen, besloot hij dezelve eens te beproeven, en zie! in weinig weken tijds begon hij reeds verbetering zijnen toestand te ondervinden; voorts omtrent drie maanden daarin volhard hebbende, is hij nu volmaakt genezen na 28 jaren kreupel te zijn geweest en onherstelbaar hebben geschenen.

Door het vermeerderd debiet zijn de prijzen als volgt: Doosjes Pillen à f 0.50, f 1.00, f 2.00, f 3.75, f 5.00, f 20.50. Potjes Zalf à f 0.50, f 1.00, f 2.00, f 3.00, f 12.50, f 20.25.

Zijn op franco aanvragen à contant te bekomen bij: M. VAN RENESSE, te 's Hage; bij B. ADAMA, te Amsterdam; bij L. J. GROOTENDORST, te Utrecht en bij STRAATMAN, Hoofd-depôtouder te 's Bosch, alsmede in HOLLOWAY'S Etablisementen te Londen, 244 Strand en te New-York, 80 Maiden Lane. (7.)

Prijs-Courant der Effecten.

PER TELEGRAAF.
AMSTERDAM, 8 December 1855.

	pCt.			
NEDERL. W. Sch.	2 1/2	62 5/8	3/8	5/16
Dito dito 1844.	3	78 7/8	7 1/2	73 7/8
Dito dito 1844.	4	92 3/4		
O. I. L. 1844	4			
Amort. Synd.	3 1/2			
Hand.-maats.	4 1/2			
BELGIE. certifice.				
bij Rotschild.	2 1/2	50	1/16	
RUSL. Bij Hope				
1798 en 1816	5	101 7/8	102	
Dito 1828-1829	5	100 1/4		
Insch. in Assign.	6			
Cert. van dito	6			
Neg. 1831-1833	5			
Hope en C ^o . 1840.	4	75 1/4		
Stieglitz.	4	74 7/8		
dito 1854.	5	80 5/8		
Nieuwe Engels.	4 1/2	87 5/8		
POLSK. Certifice.	4			
Aand. Lot. f. 500.		142 1/4		
SPANJE. Nieuwe	1 1/4	20 1/8	1/4	3/16
Buitenl.	3			
Binnenl. 6/m.	3	33 5/16	7/16	5/16
Cert. Coup.		4 3/4		
Amortisable		75 1/16		
PORTUG. Lond.	3	40 5/16	3/8	3/8
OOSTER. Metal.				
1816-1852.	5	63 1/2	5/8	
Dito 1849-1854.	5	73 3/8	1/2	3/8
Dito Zilv. Nation.	5	66 3/4	15/16	7/8
Dito 1847-1852.	2 1/2	32 1/2	9/16	
PRUSS. Lot. 1854.	3 1/2			
BRAZ. Lond. 1824.	5			
PERU	4 1/2			
MEXICO	3	18 1/8	1/4	
GREEN.	2 3/4	19 1/4	5/16	
Uitgestelde.		6 18/16		
EQUAD. Lond.		8 9/16		
VENEZ.	4			
Uitgestelde.	1 1/2	11 1/8		

Onbeduidende doch vaste markt.

LONDEN, heden.
Eng. geconsolid. 3 pCt. 90 7/8 Ex. dev.
Spanje 1 1/4 " 20 7/8 à —
Mexico 3 " 19 3/4 à —

PARIJS, heden.
Fransche certifice. 4 1/2 pCt. fr. —
Spanje 3 " 65.10

WEBBEN, 7 Dec.
Metalliek 5 pCt. 73 1/2
Nationaal 5 " 77 1/2
Wissel London 10.47
Zilver 11 1/2

Gedrukt bij G. H. SUSAN, Jr., te 's Gravenhage.